

ZA SIGURNOST SVAKOG DJETETA:

Općine Srebrenica i Sanski Most
imaju odgovor na svaku katastrofu!

Save the Children

IN PARTNERSHIP WITH

Save the Children je vodeća svjetska nezavisna organizacija za djecu.

NAŠA VIZIJA je svijet u kojem svako dijete ostvaruje pravo na opstanak, zaštitu, razvoj i učešće.

NAŠA MISIJA je podstaći pozitivne pomake u načinu na koji se svijet odnosi prema djeci i ostvariti trenutnu i trajnu promjenu u njihovim životima.

Projekat: Izgradnja otpornosti na prirodne i druge nepogode u poplavom pogodjenim opština u BiH, uz podršku italijanske kooperacije za razvoj u okviru projekta „Rekonstrukcija i razvoj nakon poplava u maju 2014. godine“

Fotografije i tekst: Almir Panjeta

ZA SIGURNOST SVAKOG DJETETA:

Općine Srebrenica i Sanski Most imaju odgovor na svaku katastrofu!

Povedeni iskustvom iz prethodnih aktivnosti i angažmanom u oblasti smanjenja rizika od prirodnih i drugih nepogoda, Save the Children se kroz projekat „Izgradnja otpornosti na prirodne i druge nepogode“ usredotočio na rad s ključnim akterima u lokalnim zajednicama Srebrenica i Sanski Most, koji su prvi na mjestu događaja u slučaju opasnosti, kako bi se osigurao brz odgovor u slučaju prirodnih i drugih nepogoda.

Realizaciju projekta podržala je Italijanska kooperacija za razvoj u okviru projekta „Rekonstrukcija i razvoj nakon poplava u maju 2014. godine“, a projekat se realizovao u periodu septembar 2015. juni 2016. godine.

Opća ocjena aktera s kojima smo razgovarali nakon okončanja projekta jeste da su s provedenim aktivnostima prije svega djeca, a onda i ostali građani ovih općina mnogo sigurniji. Da bi se sve to postiglo provedene su brojne aktivnosti: potpisani su memorandumi o razumijevanju između Save the Children i ciljnih općina, formirane su općinske komisije za menadžment u slučaju katastrofa čiji su članovi prošli kroz dodatne edukacije, zajednički su izrađene procjene rizika od opasnosti, ranjivosti i kapaciteta u slučajevima katastrofa te u skladu s njima i planovi postupanja u slučajevima prirodnih i drugih katastrofa na lokalnom nivou koji će nakon usvajanja postati zvanični općinski dokumenti.

Ono što je u svemu posebno važno – formirane su školske grupe za menadžment u slučaju katastrofa čiji su članovi, nakon dodatnih obuka, izradili procjene rizika od opasnosti, ranjivosti i kapaciteta u slučajevima prirodnih katastrofa i planove zaštite i postupanja u slučajevima prirodnih i drugih katastrofa, sa svim protokolima i standardnim procedurama na nivou škola.

Uz to, posebna pažnja usmjerena je ka kreiranju i izradi materijala prilagođenih djeci, ali i onih za odrasle, kojima se daju jednostavne smjernice i upute o tome kako postupati kada se nađemo u vanrednoj situaciji uzrokovanoj nekom od prirodnih katastrofa. Posteri velikih formata, koji se odnose na sve vidove prirodnih nesreća koje mogu zadesiti našu zemlju, postavljeni su u svim školama koje su učestvovali u projektu, s ciljem da se učenici, ali i školsko osoblje, upoznaju sa koracima koje treba poduzeti kako bi se zaštitili u slučaju poplave, požara, zemljotresa, klizišta, te ekstremnih temperatura. Pored ovih općih smjernica, izrađeni su i planovi evakuacije škola prilagođeni djeci, koji su postavljeni na vidno mjesto u svim školskim učionicama.

AHMED PJANO, direktor programa Save the Children za sjeverozapadni Balkan:

„Proširenjem lokalnih kapaciteta do sigurnijeg okruženja za djecu“

Nakon što se organizacija Save the Children s Ministarstvom sigurnosti BiH, entitetskim vlastima i drugim partnerima uključila u sveobuhvatan angažman u oblasti smanjenja rizika od prirodnih i drugih nepogoda na najvišem nivou, što je ocijenjeno izuzetno uspješnim, uvidjelo se da postoji jaz između napretka na nacionalnom nivou i onoga što se dešava na terenu, u lokalnim zajednicama. Jedan od projekata kojem je kao osnovni cilj postavljena izgradnja kapaciteta lokalne zajednice da adekvatno odgovori u slučaju katastrofe je „Izgradnja otpornosti na prirodne i druge nepogode“ koji je u općinama Sanski Most i Srebrenica realizirao Save the Children.

„Naša organizacija je uključena u proces razvijanja i jačanja sistema zaštite i spašavanja od 2012. godine, te smo u saradnji sa drugim međunarodnim akterima i nadležnim institucijama u Bosni i Hercegovini podržavali proces izrade Procjene ugroženosti BiH i pratećih dokumenata, sa posebnim fokusom na djecu. Imajući u vidu činjenicu da su lokalne zajednice najbliže djeci, pokazala se potreba da se priča oko izrade procjena i planova postupanja u slučaju vanredne situacije spusti na lokalni nivo. U saradnji sa Ministarstvom sigurnosti BiH, a na osnovu usvojene Metodologije za izradu procjene ugroženosti i Planova postupanja, za provedbu ovog projekta prioritet je dat općinama Srebrenica i Sanski Most,“ kaže Ahmed Pjano, direktor programa Save the Children za sjeverozapadni Balkan, posebno ističući važnost podizanja svijesti kao jedne od komponenti Projekta:

„Ne možemo, na primjer, spriječiti poplave, ali je bitno raditi na podizanju svijesti i spremnosti ljudi da proaktivno djeluju i promišljaju o tome što se može uraditi na preveniranju posljedica, ali i da budu spremni za konkretno i usmjereno djelovanje u slučaju katastrofe.“

„Cilj nam nije bio da dovedemo nekoga sa strane ko će ključnim akterima u lokalnoj zajednici reći šta i kako treba da rade, već da kroz jedan multisektoralan pristup, formirajući općinske radne grupe u koje su uključeni svi koji imaju određenu ulogu u kriznim situacijama, proširimo i unaprijedimo lokalne kapacitete. Civilna zaštita jeste jedan od ključnih aktera, ali uz njih su uključeni predstavnici općine, policije, zdravstvenih ustanova, vatrogasaca, obrazovanja i NVO sektora. Svi zajedno učestvovali su u izradi procjene rizika i plana postupanja kako bi se definirale uloge i nadležnosti svih strana“, dodaje Ahmed Pjano.

S obzirom da su u kriznim situacijama djeca najranjivija, poseban fokus je stavljen na škole. Pored toga što su bile uključene u proces izrade procjena ugroženosti i planova postupanja na općinskom nivou, kroz realizaciju ovog projekta školama je omogućeno da naprave i svoje planove postupanja u slučaju prirodnih i drugih nepogoda.

„U čitavom procesu posebno je bitno podići svijest donosilaca odluka i nadležnih institucija koje imaju obavezu da posebnu pažnju posveti djeci. Ovo nije važno samo kada se desi krizna situacija, već i u fazi promišljanja i planiranja. Projekat je bio primarno usmjeren na djecu, ali i na roditelje, kod kojih je također podignuta svijest o potrebi izgradnje otpornosti na prirodne i druge nepogode“, kaže Ahmed Pjano, dodajući kako će se kroz ovaj, ali i druge projekte koji se realiziraju ili će se realizirati, raditi na tome da se proces nastavi i nakon okončanja projektnih aktivnosti:

„Stoga smo sretni što je Italijanska kooperacija uz druge vidove pomoći koju je pružila ljudima u poplavljениm područjima prepoznala i važnost podrške jednom ovakvom projektu koji će imati dugoročne pozitivne efekte u ovim zajednicama“, zaključuje Ahmed Pjano.

ASMIR KARABEG,
direktor Prve sanske osnovne škole:

„Cilj je da i djeca i nastavno osoblje budu spremni, da znaju najsigurniji put za evakuaciju i gdje je zborni mjesto na kojem su najsigurniji“

Prva sanska osnovna škola u Sanskom Mostu, nakon okončanja projekta „Izgradnja otpornosti na prirodne i druge nepogode“, koji u općinama Sanski Most i Srebrenica realizira Save the Children, ima završen Plan postupanja u slučajevima prirodnih i drugih katastrofa na nivou škole, a direktor škole i član općinske Komisije za menadžment u slučaju katastrofa Asmir Karabeg kaže da sada predstoji obuka svog osoblja. Komisija je izradila i Procjenu rizika od opasnosti, ranjivosti i kapaciteta u slučajevima prirodnih katastrofa i Plan postupanja u slučajevima prirodnih i drugih katastrofa na nivou škole.

„Bitno je da smo učestvovali u izradi općinskog plana, ali posebno to što škola ima svoj plan postupanja tako da je sigurnost učenika podignuta na jedan viši nivo. Kao član Komisije prošao sam dodatnu obuku, sada nam je cilj da i ostatak nastavnog i drugog osoblja dodatno obučimo za postupanje po planu. Kontaktirali smo predstavnike Doma zdravlja, vatrogasaca, civilne zaštite i drugih službi koje su bile uključene u rad Komisije da nas dodatno educiraju. Oni će s nama uraditi početne vježbe, obučiti nas kako i šta treba raditi, a onda nam je plan dva puta godišnje organizovati vježbe s djecom o postupanju u slučaju nepogode. Cilj je da i djeca i nastavno osoblje budu spremni i da znaju koji je to najsigurniji put za evakuaciju, gdje je zborni mjesto na kojem su najsigurniji i kako da sve prođe bez problema“, kaže Karabeg.

„Ranije nismo imali polaznu tačku, a ovaj Projekat nam je pokazao odakle da krenemo, gdje se nalazimo i svi već znaju koja je njihova uloga u određenom momentu. Kada se još sve to filtrira i klasificiše, kada se kako na nivou općine tako i na nivou škole odrede ljudi za svaki segment, onda ćemo moći reći da smo sigurnost podigli na jedan najveći mogući nivo“, pojašnjava Karabeg.

Poboljšano uvezivanje i kvalitetnija komunikacija među službama je ostvarena kroz rad u Komisiji, posebno važno što je memorandum o razumijevanju definisano i u budućnosti šta ko treba da radi, pa će i oni koji dođu na te pozicije nakon ljudi koji su učestvovali u radu Komisije, biti obavezni da djeluju u skladu s tim.

„Ranije nismo imali ni naznake šta znači uzbuna, a kamoli da imamo akt na općinskom nivou i nivou škole koji do u detalje propisuje ko i kako postupa. Ne mogu reći da i ranije svi mi nismo imali dobru komunikaciju, na koncu mala smo sredina i svi se pozajmimo, ali znalo je biti nejasnoća oko toga koga u kojem momentu zvati i šta ko konkretno treba da radi, i mislim da je to sad iskristalizованo. Imamo memorandum koji nas obavezuje na postupanje u skladu s Planom, tako da se ne može desiti da neko kada ga pozovemo kaže kako on nije nadležan“, potvrđava Karabeg. Dodaje kako je posebno bitan duh projekta koji je pitanje zaštite djece i građana u slučaju elementarnih i drugih nepogoda vratio na pravo mjesto i učinio da se o tome govori.

SAJID RAMIĆ, Civilna zaštita Sanski Most:

„Kada se nešto desi, svi smo u službi spašavanja, ali uz dobru volju je potrebna i dobra organizacija“

Šef Civilne i protupožarne zaštite Sanski Most i jedan od članova općinske Komisije za menadžment u slučaju katastrofa, Sajid Ramić, kaže kako su pouke izvučene nakon poplava koje su Sanski Most pogodile 2014. godine uzete u obzir prilikom izrade Procjene rizika od opasnosti, ranjivosti i kapaciteta u slučajevima prirodnih katastrofa i Plana postupanja u slučajevima prirodne i druge katastrofe na nivou općine, u okviru projekta „Izgradnja otpornosti na prirodne i druge nepogode“ koji u općinama Sanski Most i Srebrenica realizira Save the Children.

„Kroz zajednički rad predstavnika svih službi uključenih u općinsku radnu grupu i konsultacije sa predstavnicima Save the Children, uvažavajući ranija iskustva i prateći instrukcije za izradu Plana i metode rada, mogu reći da smo došli do kvalitetne procjene i plana koji su usklađeni sa Evropskim standardima zaštite od prirodnih i drugih katastrofa kao i sa svim domaćim zakonskim procedurama“, kaže Ramić dodajući kako je osim poplava, požara i ekstremnih temperatura, tretirana i opasnost od biljnih bolesti i bolesti životinja. Dodaje kako je bitno da Plan dobije i mišljenje Općinskog štaba kao redovnog tijela za zaštitu, nakon čega ide na potvrđivanje kod općinskog načelnika.

„Kada općinski načelnik potvrdi plan, onda to postaje zvanični općinski dokument. Cilj nam je i bio da općina dobije jedan plan koji će uz postojeću organizaciju dodatno povezati sve općinske strukture zaštite, poboljšati organizaciju rada u kriznim situacijama i jasno odrediti šta ko od njih treba da radi u određenom momentu kako bismo bili što efikasniji i kako se resursi ne bi rasipali“, kaže Ramić.

„Kada se nešto desi, svi smo u službi spašavanja, ali prethodna iskustva pokazala su kako u slučaju velike nepogode, uz najbolju želju i angažovanje svih raspoloživih ljudi i materijalno-tehničkih sredstava, nismo bili baš najbolje organizovani u svakom momentu. Na nivou općine smo odmah poslijepoplava, koje su nam bile velika škola, počeli raditi na još boljoj organizaciji, a procjena koju smo sada radili i plan koji je iz projekta proizašao pokazali su se kao odlična nadopuna. Mislim da sada imamo mnogo kompletniju sliku“, dodaje Ramić.

Smatra da je posebno bitno da se kroz sve kontakte i aktivnosti podigla generalna svijest o potrebi organiziranja za slučajeve prirodnih i drugih katastrofa:

„Kada se ništa ne dešava, civilna zaštita i druge strukture su često na marginama, ali kada se nešto desi svi upiru prst u nas i očekuju da sve sami riješimo, iako smo jako često ograničeni mogućnostima i materijalno-tehničkim sredstvima. Veoma je bitno unaprijed misliti o mogućim nepogodama i organizirati se preventivno“.

Istiće i važnost uključenja škole u općinski tim za zaštitu:

„Škola je uvijek u fokusu jer su tu djeca koja su prioritet. Upoznat sam i sa posebnim Planom za postupanje koji je urađen na nivou škole, s obzirom da oni najbolje znaju stanje zgrade, pravce evakuacije i najsigurnije zborno mjesto, i koji je kao takav dio općinskog Plana na kojem smo svi zajedno radili“, kaže Sajid Ramić.

TEHVID HAJRIĆ, stručni saradnik u Općini Sanski Most:

„U slučajevima katastrofe panika je najveći neprijatelj“

Stručni saradnik u Općini Sanski Most, Tehvid Hajrić, kaže kako je u slučaju poplave ili bilo koje druge prirodne katastrofe među najvažnijim stvarima iskoristiti pune potencijale svakog čovjeka na terenu.

„Kada je katastrofa u toku, svaki čovjek je bitan, i bitno je da ga se u svakom momentu uputi na mjesto gdje bi bio najkorisniji i gdje bi najviše doprinio. Zbog toga je jako bitno imati Plan postupanja u slučajevima prirodne i druge katastrofe na nivou općine koji smo izradili kroz Projekat, kako bi se znalo šta koji akter u određenom momentu treba da radi, i kako bi se izbjegle situacije da se na jedno mjesto pošalje previše ljudi ili materijalno-tehničkih sredstava, a da ih na nekim drugim mjestima nema“, pojašnjava Tehvid Hajrić, jedan od članova Komisije za menadžment u slučaju katastrofa općine Sanski Most u okviru projekta „Izgradnja otpornosti na prirodne i druge nepogode“ koji u općinama Sanski Most i Srebrenica realizira Save the Children.

„Naša općina je prošla kroz velike poplave koje su BiH pogodile prije dvije godine. Radili smo procjene štete i planove šta treba uraditi da bi se u slučaju slične situacije smanjio rizik i prevenirale štete, i baš u tom periodu je došao ovaj Projekat kroz koji dodatno radimo na uvezivanju svih ključnih aktera i na smanjenju rizika“, ističe Tehvid Hajrić. Pojašnjava kako općina ima redovan plan postupanja, ali da se kroz zajednički rad, tokom priprema za izradu Procjene rizika od opasnosti, ranjivosti i kapaciteta u slučajevima prirodnih katastrofa i Plana postupanja u slučajevima prirodne i druge katastrofe, na nivou općine mnogo toga unaprijedilo.

„Ono što posebno mogu istaći je multisektorski pristup kroz koji smo imali priliku mnogo toga učiti jedni od drugih, kroz razmjenu iskustava i pozitivnih praksi. Na primjer, saznali smo kakav je sistem rada u školi i kako oni postupaju u slučaju katastrofe, razmijenjena su iskustva iz protivpožarne zaštite, i bez obzira što je većina članova iskusna u svom domenu, mislim da je svako od nas ipak mogao naučiti mnogo toga novog i korisnog“, kaže Hajrić i vraća se na Procjenu stanja i Plan postupanja:

„Sada znamo šta je to što nas, pored poplava kroz koje smo prošli, može zadesiti, i kako da pravilno odgovorimo u zavisnosti od katastrofe koja nas je eventualno pogodila. Naravno da je lakše, kada se nešto desi, ako u svakom momentu znamo šta ko od nas treba da radi, koja su mu zaduženja koja su propisana i uređena memorandumom koji je između samih uključenih institucija potpisani. Veoma je bitno u svakom momentu znati stanje na terenu koje dobijamo međusobnom komunikacijom, i na osnovu toga odrediti gdje će se koja ekipa uputiti. Posebno je bitno što je u sve uključena škola, tako da je kroz ovo sigurnost djece dovedena na veći nivo“, pojašnjava Hajrić potcrtavajući činjenicu da nakon okončanja Projekta nije završen i posao na smanjenju rizika:

„Nama će iz ovog Projekta ostati jasan plan za postupanje koji će u dalnjem periodu dati neku dodatnu sigurnost gdje će ljudi moći bez panike postupati i raditi po redoslijedu, jer znamo da je u takvim situacijama panika najveći neprijatelj“.

CVJETIN MAKSIMOVIĆ,

Opština Srebrenica:

“Djecu od malena treba učiti kulturi življenja u kojoj će se njegovati briga o zaštiti i postupanju u slučajevima nepogode”

Kao jedan od bitnih segmenata koji će ostati nakon provedbe projekta „Izgradnja otpornosti na prirodne i druge nepogode“ koji u opština Sanski Most i Srebrenica realizira Save the Children, stručni saradnik u Opštini i član Komisije za menadžment u slučaju katastrofa opštine Srebrenica, Cvjetin Maksimović, navodi promjenu načina razmišljanja o preveniranju šteta u slučaju nepogoda.

„Ne možemo reći da i ranije nije bilo sistema koordinacije na opštinskom nivou, ali su neke procedure često završavale na postojanju dokumentacije i bez konkretnog uključivanja svih aktera. Posebno je bitno što je prepoznat značaj educiranja djece o smanjenju rizika i ponašanju u slučaju nepogoda, i postoji inicijativa da se ta vrsta obuke uvede u nastavni proces kroz neki od predmeta. Kada imate spreman i obučen nastavni kadar, i kada djeca uče o tome kako da se ponašaju u slučajevima nepogoda, tu ste već uradili veliki dio posla“, kaže Maksimović.

„Djecu od malena treba učiti kulturi življenja u kojoj će se njegovati briga o zaštiti, i to ne samo o zaštiti u slučaju kada već dođe do nepogode, već i o tome kako da se negativne posljedice preveniraju, kada odrastu da znaju zaštititi svoju djecu, da znaju na primjer kako ne smiju graditi kuću u koritu rijeke ili potoka, da ne smiju graditi na klizištu...“, pojašnjava Maksimović.

Ističe važnost multisektorskog pristupa segmentu zaštite i spašavanja na lokalnom nivou uključivanjem predstavnika škole, zdravstvenih ustanova, vatrogasne jedinice i javnih preduzeća:

„Dobro je što, osim plana na nivou opštine, škola ima svoj plan, tako da bi to olakšalo postupanje u slučaju neke nepogode jer znamo da bar u prvoj fazi imaju plan šta i kako treba da rade,

tako da se ostali akteri mogu uključiti na njihov poziv i u slučaju potrebe“.

Uz dodatnu obuku koju su prošli članovi Komisije, potcrtava i činjenicu da su u izradi Plana postupanja u slučajevima prirodne i druge katastrofe na nivou opštine učestvovali i predstavnici privrednih subjekata koji su tokom izrade Procjene rizika od opasnosti, ranjivosti i kapaciteta u slučajevima prirodnih katastrofa ocijenjeni kao rizični u slučaju nepogode.

„Jako je bitno u slučaju nepogode znati u svakom momentu kakvo je stanje brane na Hidroelektrani 'Perućac' koja se nalazi u Srbiji i čije smo predstavnike također uključili u aktivnosti tako da od njih možemo 'iz prve ruke' u svakom momentu dobiti procjenu rizika, ali i prijedloge za konkretno postupanje koje dalje možemo prenijeti stanovništvu kako bi se reducirala eventualna šteta. Potrebno je dalje educirati i samo stanovništvo tako da u slučaju opasnosti, koja bi eventualno mogla doći od brane, znaju kako da postupaju na osnovu signala uzbune, a ne da čekaju hoće li im neko doći“, pojašnjava Maksimović.

„Uključeni su i predstavnici Rudnika 'Sase' koji su nam dali svoju procjenu, tu su i predstavnici 'Puteva Srpske' koji nam mogu dati stanje puteva generalno kao i označiti komunikacije koje mogu biti posebno ugrožene ili opasne u slučaju poplave ili pojave klizišta, a uz njih su tu i predstavnici šumskih gazdinstva i geodetske uprave“, dodaje.

HASUDIN MUSTAFIĆ, Civilna zaštita
Srebrenica:

“Ništa nije bitnije od ljudskog života”

Hasudin Mustafić iz Civilne zaštite u Srebrenici i član opštinske Komisije za menadžment u slučaju katastrofa u okviru projekta „Izgradnja otpornosti na prirodne i druge nepogode“, koji u opština Sanski Most i Srebrenica provodi Save the Children, kaže kako su izrada Procjene rizika od opasnosti, ranjivosti i kapaciteta u slučajevima prirodnih katastrofa i Plana postupanja u slučajevima prirodne i druge katastrofe na nivou opštine došli u pravo vrijeme.

„Imali smo procjenu ugroženosti iz 2003. godine, svoje planove redovno ažuriramo, i u planu je bila izrada nove kada se pojavio Save the Children sa ovim projektom koji je predviđao izradu procjene, što smo sa zadovoljstvom prihvatili. Sada imamo procjenu i plan koji su usaglašeni sa EU standardima i nakon što ih usvoji Skupština opštine oni postaju obavezujući dokumenti za sve aktere-potpisnike međusobnih memoranduma”, kaže Mustafić.

„Obrađeni su svi aspekti, od požara, poplava, klizišta, velikog snijega i svih drugih nepogoda, kako bismo bili spremni za adekvatan odgovor. U ranijim nepogodama koje smo prošli – klizišta 2014. i veliki požari prošle godine koji su trajali čak 35 dana – nismo imali ljudskih žrtava, i cilj je da tako ostane i u narednom periodu, jer ništa nije bitnije od ljudskih života“, dodaje Mustafić.

Kaže kako je Opština Srebrenica jedna od teritorijalno najvećih u BiH, ali sa malim brojem stanovništva.

„Velika je teritorija, 90% je brdsko-planinski dio, a 60% je pokriveno šumom. U slučaju većeg požara potrebno je angažovati veliki broj ljudstva, jer imamo problem nedostatka lokalnog stanovništva koje bi se odmah uključilo u gašenje. U mnogim selima nema nikoga dok je u mnogima starije stanovništvo, što može dodatno usložniti situaciju. Opremljenost materijalno-tehničkim sredstvima je također relativno loša te je zbog toga, i ranije nabrojanog, bitno što imamo konkretni plan kojim ćemo povećati efikasnost djelovanja u slučaju nepogode kako bi sve čim raspolažemo bilo maksimalno iskorišteno“, kaže Mustafić.

U takvoj situaciji, kada je sigurnost djece u pitanju, Mustafić ističe činjenicu da i škola ima svoj plan postupanja:

„Oni u skladu s tim planom mogu postupati odmah u slučaju da se nešto desi, a kako su i dio opštinske Komisije i učestvovali su u izradi Plana na nivou opštine, znaju u kom momentu i koga od ostalih aktera mogu pozvati da im pomogne u slučaju potrebe i nakon što postupe po svom planu, tako da bi i to bilo olakšanje ostalim akterima u slučaju neke veće nepogode“.

MILISAV STOJANOVIĆ, domar:

“Poznajem svaki šaraf u zgradi škole, drago mi je da su moja iskustva iskorишtena za izradu plana postupanja u slučaju katastrofe”

Milisav Stojanović radi na održavanju zgrade Prve osnovne škole u Srebrenici i kaže da tu zgradu poznaje bolje od svoje kuće. Posebno je bio zadovoljan kada je s kolegom pozvan, da kao osobe koje školu poznaju 'do u zadnji šaraf', budu članovi Opštinskog odbora za menadžment u slučaju katastrofa formiranog u okviru projekta „Izgradnja otpornosti na prirodne i druge nepogode“ koji u opština Sanski Most i Srebrenica provodi Save the Children. Drago mu je da je, uz sve druge aktere, napokon prepozna potencijal koji u slučaju katastrofa mogu ponuditi i ljudi koji rade direktno na održavanju škole, poznaju eventualne slabe tačke zgrade, dijelove koji su pod najvećim rizikom kao i dijelove koji su najsigurniji za prolazak.

„Radim ovdje oko 14 godina i malo je reći da znam svaki šaraf i čošak zgrade. Zadovoljan sam da sam s drugim članovima ove grupe imao priliku učestvovati u izradi plana postupanja i da su moja i iskustva kolege koji sa mnom radi na održavanju uzeta u obzir“, kaže nam Milisav, koji je s ostalim članovima grupe prošao i dodatne obuke te na seminaru imao priliku razmijeniti iskustva što ga je, kaže, dodatno unaprijedilo kada je u pitanju postupanje u slučajevima mogućih katastrofa.

„U slučaju nečega, kolega i ja smo u svakom momentu spremni pomoći da se uz poštivanje svih sigurnosnih procedura djeca i nastavno osoblje evakuuišu u skladu s planom koji smo kroz Projekat sačinili i da se nađu na sigurnom u što kraćem vremenskom roku“, pojašnjava Stojanović.

Kaže da je kroz izradu plana ukazao na dvije stvari koje on smatra bitnim, i da se o rješavanju tih problema već govori kako na nivou škole tako i na nivou opštinske grupe, što smatra dodatnim pozitivnim efektom Projekta koji je po prvi put 'za istim stolom' ujedinio radnike na održavanju škole, direktora, predstavnike civilne zaštite, opštine, vatrogasaca...

„Zgrada je dobra i stabilna, i mislim da je generalno vrlo sigurna i da je teško šta može oštetiti. Ono što sam iznio kao problem s kojim se lično susrećem je to da su elektroinstalacije stare i da bi ih trebalo ozbiljnije obnoviti. Sreća je pa generalno nisu mnogo opterećene, tokom noći je sve isključeno, ali je to nešto što bi se u skorije vrijeme trebalo početi rješavati, i već se nazire da bi se na tome uskoro moglo i početi raditi“, kaže Stojanović, te navodi još jedan od problema na koje je ukazao:

„Škola je ispod brda, mi imamo uvjerenja da je ono stabilno i da ne može doći do klizišta, na dijelu prema brdu već ima neki potporni zid, ali mi u školi smatramo da bi se zaštita na tom dijelu trebala dodatno pojačati kako bismo i pored uvjerenja da je brdo stabilno, mi ipak imali ojačan dio. Vidjeli smo šta se dešavalo tokom velikih poplava prije dvije godine, tada su u ovoj opštini aktivirana klizišta“, kaže Stojanović.

AMELA HADŽIĆ, zamjenica direktora Prve osnovne škole Srebrenica:

„Sada imamo odgovor na svaku moguću katastrofu i jasan Plan djelovanja za sigurniju školu“

Zamjenica direktora Prve osnovne škole u Srebrenici, Amela Hadžić, članica je Komisije za menadžment u slučaju katastrofa opštine Srebrenica u okviru projekta Izgradnja otpornosti na prirodne i druge nepogode koji u opština Sanski Most i Srebrenica realizira Save the Children. Komisija je izradila Procjenu rizika od opasnosti, ranjivosti i kapaciteta u slučajevima prirodnih katastrofa i Plan postupanja u slučajevima prirodne i druge katastrofe na nivou opštine, a Amela Hadžić kao posebno bitno ističe to da je urađen i Plan postupanja na nivou škole.

„Kroz projekt je škola uključena u aktivnosti zaštite na opštinskom nivou. Mi smo naravno i ranije imali kontakte sa svim ključnim akterima, ali potpisivanjem memoranduma sada je sve to na neki način institucionalizirano, znamo kome se trebamo obratiti i kada, te šta od koga možemo očekivati. Posebno je bitno što sada imamo i svoj Plan postupanja koji nam daje smjernice kako da se ponašamo u slučaju požara, zemljotresa ili neke druge katastrofe, kojim putem da organizujemo evakuaciju učenika i koji su pravci najsigurniji, te gdje nam je sigurno zborno mjesto na koje svi trebamo u najkraćem mogućem roku doći, što je u našem slučaju školsko dvorište koje je dovoljno udaljeno od zgrade i koje je označeno kao sigurno mjesto za tu aktivnost“, kaže Amela Hodžić, pojašnjavajući neke detalje plana koji, nakon što ga usvoji školski odbor, ide na prezentaciju ostalim članovima Opštinske grupe i nastavnom osoblju škole.

„Naravno da kada radite s djecom uvijek morate biti spremni. Imali smo i ranije određene kontakte s vatrogascima, policijom i domom zdravlja, ali kroz rad na Projektu i dodatnu obuku i kontakte u fokus su stavljenе neke moguće katastrofe o kojima, iskreno, ranije nismo razmišljali da bi se uopšte mogle dogoditi, a posebno je bitno što imamo odgovor na to šta činiti, definisani su pravci izlaza iz učionica i zgrade, iz fiskulturne sale i sve ono što čini jedan kvalitetan plan“, pojašnjava Amela Hodžić.

Kaže kako usvajanjem Plana aktivnosti neće završiti, te kako se nada da će 'duh Projekta' zaživiti i da će se nastaviti sa aktivnostima kako bi osoblje i, što je posebno bitno, učenici, s njim bili upoznati.

„Planiramo znanja prenijeti na sve nastavnice i nastavnike, i cilj nam je, u saradnji s drugim akterima, da redovno - najmanje dva puta godišnje - organizujemo vježbe evakuacije i spašavanja s djecom kako bi se što bolje moglo reagovati u spomenutim situacijama“, kaže Amela.

Direktor škole, Dragi Jovanović, u svemu pruža punu podršku i kaže da je ovakav Projekt od velike važnosti za svaku školu, posebno jer se samim krajem projekta aktivnosti ne završavaju.

„Kad su nam prioriteti u pitanju, onda su to bezbjednost učenika i zaposlenih, pa onda nastavni proces. Jer ako nemate maksimalni nivo bezbjednosti, a mi se s ovim približavamo tom idealu, onda teško možete normalno raditi. Stoga smo posebno zahvalni organizaciji 'Save the Children' na prilici da učestvujemo u ovakovom Projektu“, kaže Dragi Jovanović.

Ljubljanska 16, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Telefon: +387 (0) 33 290 671, Fax +387 (0) 33 290 675
<https://nwb.savethechildren.net>